

Анотація

Тестування фізичної підготовленості студентів неспеціальних факультетів при відборі та зарахуванні до відділення з військово-спортивного багатоборства

В даній роботі міститься методично обґрунтований матеріал для визначення рівня фізичної підготовленості студентів не спеціальних факультетів при відборі і зарахуванні до відділення з військово – спортивного багатоборства.

Поширення цінностей та принципів олімпізму на Львівщині

(з нагоди 20-ти річчя Олімпійської Академії України)

О.М. Вацеба, *к.п.н., професор*, **М.С. Герцик**, *почесний ректор ЛДУФК*,
Ю.А. Майборода, *старший викладач*,
Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. В статті окреслено історичні аспекти структурування діяльності Олімпійської Академії України на регіональному рівні. Зокрема, проаналізовано основні підсумки діяльності Львівського обласного відділення Олімпійської Академії й загалом фізкультурно-спортивного активу краю щодо поширення цінностей та принципів олімпізму, активізації пропаганди олімпійського руху та здорового способу життя.

Ключові слова: Олімпійська Академія України, регіональне відділення, олімпізм, олімпійські цінності, пропаганда олімпійського руху.

Вступ. Зі створенням у вересні 1991 року Олімпійської Академії України, істотно активізувалася робота з популяризації ідей, цінностей та принципів олімпійського руху на регіональному рівнях, зокрема й на Львівщині й загалом у Західній Україні.

Львів, який відзначив 750 річчя від першої писемної згадки про княже місто, віддавна шанував традиції тілесного гартування, спорту, олімпізму. Кажуть, що коли у Львові йде дощ, недалеко від залізничного вокзалу можна знайти будинок, з правої частини даху якого вода стікає до Балтійського моря, а з лівої – до Чорного. Відтак у цьому центрі головного Європейського вододілу, в місті, розташованому на важливому й активному торговельному шляху, національного багатолюддя віддавна розуміли переваги організованого спорту, спортивних змагань та олімпійських ідей. Львів для сучасної України є невичерпним джерелом її спортивної та олімпійської історії. Й не залежить, яка з імперій тимчасово поглинали Галичину - Польська, Австрійська чи ще якась...

У 1862 р. великий чеський гуманіст Мирослав Тирш організував перший сокільський гурток у Празі, а вже через 5 років сокільське товариство було засновано у Львові. Перший в Україні футбольний матч між командами Львова і Кракова відбувся у Львові ще у 1895 році. Дослідники сьогодні впевнені що 100 років тому і перший баскетбольний матч відбувся у Львові, причому серед жіночих команд, що для тогочасної Європи було унікальним! А ще Львів таїть у собі історію українського гокею, баскетболу, водного поло, стрільби з лука, автоперегонів...

Незважаючи на активні процеси формування та структурування регіональних відділень Олімпійської академії України, як однієї із важливих складових розвитку вітчизняного олімпійського руху та Олімпійської академії України, активні заходи НОК України щодо популяризації олімпійських ідеалів, в сучасній вітчизняній

науково-методичній літературі бракує відповідних досліджень щодо особливостей поширення цінностей та принципів олімпізму на регіональному рівні.

Водночас відзначимо ефективну діяльність українських науковців та організаторів олімпійського руху: С. Бубки, М. Булатової, В. Єрмолової, В. Кулика, В. Платонова та ін. [1-8], чії праці сьогодні є настільними книгами для практиків, студентів та усіх любителів спорту.

В цій праці ми поставили собі за мету проаналізувати специфіку поширення цінностей та принципів олімпізму в окремому регіоні України, зокрема на Львівщині.

Методи дослідження: узагальнення практичного досвіду діяльності регіонального відділення ОАУ; аналіз матеріалів регіональної спортивної періодики та Інтернат-сайтів; методи теоретичної інтерпретації; історико-логічний метод.

Результати дослідження.

На початку ХХ ст. розмаїття спортивно-руханкових товариств буквально заповнили не лише міста, але й села Галичини. «Сокіл», «Пласт», «Луг», «Січ» набули справжньої масовості. Спорт був надзвичайно популярним у середовищі української інтелігенції, оскільки в ньому органічно поєднувалися світові культурні тенденції з національно-визвольними.

Ціла низка видатних діячів-просвітителів у спорті діяла як на переломі ХІХ-ХХ століть, так в передвоєнний і міжвоєнний періоди. Професора Івана Боберського ще за життя називали батьком українського тіловиховання. Керівник «Січей» Кирило Трильовський згодом очолював Бойову управу українських Січових Стрільців, син Івана Франка Петро був серед засновників «Пласту».

Львів'яни рано прилучилися й до ідей олімпізму. Першим львів'янином, що виступав на Олімпійських Іграх, був спринтер Владислав Понурський, який змагався в Іграх V Олімпіади 1912 року в Стокгольмі. А вже на Іграх 1928 року (Амстердам) змагалася восьмеро львів'ян. З цього часу жодна Олімпіада не обходилася без атлетів Львова. Ще до прилучення команд СРСР до олімпійських змагань на Іграх Олімпіад побувало понад 30 представників львівського спорту.

Отже для регіонального відділення Олімпійської Академії України, як і загалом для відділення НОК України у Львівській області, ґрунт для праці виявився благодатним і розмаїтим. Люди одержимі й жертівні, які шанують українську історію, люблять своє місто, знають завдання й проблеми сучасного фізичного виховання і спорту, активно згуртувалися довкола розв'язання основних питань діяльності Олімпійської Академії України. Серед них Мирослав Герцик, Степан Родак, Іван Яремко, Йосип Лось, Іван Попеску, Андрій Кардаш, Юрій Зубач, Ганна Благітка, Федір Кулечко, Роман Мелех, Богдан Кобрин, Юрій Михалюк, Ярослав Грисьо, Ігор Савицький, Василь Соломонко, Євген Приступа, Іван Парійчук, Олесь Нога, Юрій Михалюк, Ярослав Гаврих, Микола Лукянченко, Олег Кругляк, Мирослав Возний, Ігор Кубай, Ярослав Сапеляк, Оксана Вацеба, Андрій Окопний, Юрій Козій, Ярослав Тимчак, Ірина Турчик, Оксана Гречанюк та чимало інших...

Важливою подією було утворення в листопаді 2002 році на базі науково-дослідного центру, кафедр теорії і методики олімпійського і професійного спорту, теорії і методики фізичного виховання, економіки фізичної культури, бібліотеки ЛДІФК (нині університет), Асоціації спортивних журналістів Львівщини та фахівців Івано-Франківського коледжу фізичного виховання створення Центру олімпійської освіти і досліджень. Сьогодні такий центр успішно функціонує на базі Львівського державного університету фізичної культури під орудою доцента Ярослава Тимчака.

Від 2001 року Львівський державний інститут фізичної культури (нині університет) є колективним членом міжнародної ради здоров'я, фізичного виховання, рекреації, спорту і танцю (ICHPER-SD). Впродовж цього ж періоду керівник

регіонального відділення ОАУ (Вацеба О.М.) є індивідуальним членом міжнародної ради здоров'я, фізичного виховання, рекреації, спорту і танцю з членством у секції історії фізичної культури та олімпійської освіти.

Четверо представників Львівського відділення ОАУ України за безпосереднього сприяння голови Олімпійської Академії України проф. Марини Булатової побували на відповідних сесіях Міжнародної Олімпійської Академії в Греції.

Помітними й знаковими подіями для львівського олімпійського руху стало відзначення ювілейних та пам'ятних дат з історії українського та галицького спорту.

Серед таких, які перейшли регіональні межі, варто назвати низку заходів, присвячених, зокрема, **110-й річниці українського футболу**, які відбулися у 2004 році.

Як продовження відзначення ювілейних дат львівського футболу, у 2009 році (27 листопада) у Львівському державному університеті фізичної культури відбулася науково-практична конференція **“Українському футболу – 115 років”**.

Неабиякого резонансу набули заходи з відзначення у Львові ювілейних дат одного із засновників західноукраїнського спортивно-гімнастичного руху та активного пропагандиста олімпійського руху в Україні **проф. Івана Боберського** (1873-1947). Святково й урочисто було відзначено 120, 125, 130, 135 років від дня його народження.

За сприяння харківських колег (Сергій Єрмаков, Юрій Уланченко) в мережі Інтернет відкрито спеціалізований сайт, присвячений постаті проф. І.Боберського. <http://www.boberskiy.org.ua/>.

Систематично відзначаються й інші спортові ювілеї. Резонансними, в останні роки були святкування чергової річниці українського **спортивно-гімнастичного товариства «Сокіл»** (1894-1939).

10 листопада 2006 року на Львівщині урочисто відзначено 95-ти річчя від дня утворення унікальної для історії українського спорту інституції - **спортивного товариства „Україна”** (Львів), а через п'ять років – і 100-річчя цього славного товариства.

2008 рік був позначений на Львівщині проведенням святкових заходів з нагоди **100-річчя проведення у Львові першого баскетбольного матчу**.

Зважаючи на Указ президента України В. Ющенка про відзначення **100 річчя українського хокею** на льоду, з ініціативи регіонального відділення ОАУ істотним чином активізувалася дослідницька й пропагандивна робота щодо історії українського хокею на Львівщині. У 2010 році в рамках заходів з відзначення **100 річчя українського хокею**, батьківщиною якого є Львівщина, в місті Новояворівську, за підтримки відділення ОАУ, НОК України у Львівській області, управління з питань фізичної культури та спорту Львівської ОДА, Федерації хокею України, федерації хокею Львівської області, керівників Яворівського району та ветеранів спорту на початку жовтня (1-3 жовтня) відбувся перший такого масштабу в Західній Україні представницький дитячий міжнародний турнір з хокею.

За ініціативою та участю відділення ОАУ у Львові відбувалося чимало інших наукових, науково-методичних заходів. Без перебільшення науковою «візиткою» спортивного Львова є конференція з промовистою назвою **«Молода спортивна наука України»**. Задумана як перша трибуна для молодих дослідників, сьогодні ця конференція перетворилася на потужний науковий форум України. Щороку в березні до Львова приїздить близько 300 доповідачів, щоб представити свої найновіші здобутки в царині фізичного виховання, олімпійського спорту, руху «Спорт для всіх», фізичної реабілітації, рекреації та туризму. Щороку участь у цій конференції за підтримки галузевих органів управління, НОК України та Олімпійської академії України, бере понад 200 молодих та іменитих вчених України та зарубіжних країн, проводяться презентації нових наукових видань, майстер-класи провідних вчених

галузі, відкриті лекції, дискусійні «круглі столи», відзначення кращих дослідників, організовується широка культурна й мистецька програма.

Харківський професор Сергій Єрмаков, який активно співпрацює з редакційною колегією, посприяв тому що у 2007 році «Молода спортивна наука України» посіла достойне місце в переліку цитованих міжнародних видань галузі фізичної культури. А зовсім новітнє львівське наукове дітище – електронне фахове видання «Спортивна наука України» (ISSN 1993-5757, зареєстровано в Міжнародному центрі ISSN International Centre, 20, Rue Bachaumont, 75002 PARIS, FRANCE), є наразі єдиним такого типу журналом в галузі й також має свої бали в міжнародних каталогах.

Серед інших масових просвітницьких заходів з популяризації олімпійського руху на Львівщині відзначимо також урочисті церемонії з підняттям Національного та Олімпійського прапорів з нагоди відкриття Олімпійських ігор (літніх та зимових) та Юнацьких Олімпійських Ігор.

Особливо активно регіональне відділення ОАУ співпрацює, беручи участь в організації та проведенні Всеукраїнських акцій: Олімпійський день бігу, Олімпійський день, Олімпійський тиждень, Олімпійське літо, Олімпійський урок, Олімпійське лелечення тощо, а також під час проведення регіональних вікторин «Знавець олімпійського спорту», конкурсів дитячого малюнку та літературних творів.

В останні роки певна увага була приділена й питанням утворення й ефективного використання спеціалізованих музеїв та музейних експозицій.

Чимала увага приділялася й роботі з ветеранами фізичної культури та спорту. Особливо плідною є співпраця з Асоціацією ветеранів спорту Львівщини (голова Володимир Милан), за участю якої проводяться щорічні урочисті вечора пам'яті ветеранів спорту; відвідуються могили та доглядаються поховання ветеранів-олімпійців; випускається інформаційний бюлетень, вшановуються колишні спортсмени та тренери з нагоди особистих ювілейних дат тощо. Особливо масштабно й урочисто проводяться вечори-реквієми пам'яті ветеранів спорту.

Традиційно дієвою залишається співпраця відділення зі спортивними осередками української діаспори США і Канади. З лідерами організованого спортивного руху підтримуються як персональні зв'язки так і налагоджено двосторонній обмін інформаційними повідомленнями. Завдяки львівському осередку в український інформаційний обіг надходить журнал «Наш Спорт», який уже 48 (!) років поспіль друкується в США.

Цікава акція з ініціативи відділення ОАУ відбулася 24 червня 2010 року в приміщенні Будинку архітектора за участю національно-культурного товариства «Надсяння», ветеранів спортивного руху Галичини, теоретиків та істориків спорту: презентація книги польського автора Войцеха Пьотровскі «Від “Січі” до “Сяну”»: нарис розвитку українського спортивного руху на теренах Перемищини в роках 1868-1944. – Перемишль, 2010» (Wojciech Piotrowski «Od “Siczy” do “Sianu”. Zarys ukraińskiego ruchu sportowego w latach 1868-1944 na terenach ziemi Przemyskiej». – Przemyśl, 2010).

Починаючи з 2004 року силами провідних теоретиків олімпійського спорту, аспірантів та магістрантів Львівського державного інституту фізичної культури було проведено масове анкетування з метою виявлення ставлення львівських школярів до олімпійських ідеалів за міжнародною програмою “Олімпійські ідеали серед молоді в Європі”. Розроблено й розповсюджено у всіх школах міста Львова “Олімпійську анкету” для дітей 12-ти і 15-ти річного віку. За результатами масових досліджень підготовано декілька наукових статей у провідних галузевих журналах та підготовлено кандидатську дисертацію (аспірант ЛДУФК Віра Юхимук, тема «Формування знань з олімпійської тематики учнів основної школи в процесі занять фізичної культури» (2010 р.)).

При цьому варто відзначити також підготовку ще кількох дисертаційних робіт, пов'язаних із пропагандою олімпізму та олімпійського руху:

Оксана Гречанюк: «Фізична культура Північного Причорномор'я в античний період (VI ст. до н.е. – IV ст. н.е.)» (2000 рік);

Юрій Козій: «Спортивний рух в середовищі західної української діаспори» (2000 р.)

Юрій Зайдовий: «Суспільно-історичні та організаційні аспекти утворення й діяльності Національного олімпійського комітету України (2004 р.).

Сталим є зв'язок із засобами масової інформації: Львівською телерадіокомпанією, редакціями спортивних видань, спортивними журналістами. За участю керівників відділення НОК, львівських спортсменів-олімпійців регулярно проводяться різноманітні теле- і радіопрограми олімпійської тематики; напередодні Всеукраїнських акцій організуються тематичні радіопрограми. Найбільш успішно здійснювалася співпраця із прес-службою НОК України.

Серед помітних друкованих видань, які «народилися» на Львівщині варто відзначити такі:

- Сокіл-Батько – спортивно-руханкове товариство у Львові: Альманах 1894-1994 / Ред. І. Гургула. – Львів: Основа, 1996. – 268 с.

- Вацеба О.М. Нариси з історії західноукраїнського спортивного руху. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1997. – 232 с.

- Михалюк Ю., Мелех Р., Назаркевич Ю. Історія львівського футболу – Львів, Галицька видавнича спілка, 1999. – 160 с.

- Перевидання праці: Ващенко Г. Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру. – Львів: Українські технології, 2001. – 56 с.

- збірник «Церква і спорт: на шляху до співпраці» // Упорядник Ярослав Сапеляк. – Львів, Галицька видавнича спілка, 2003. – 45 с.

- Нога О. П. Світ львівського спорту 1900–1939 рр. Спортдосягнення, товариства, архітектура, вбрання, мистецтво. – Львів: Українські технології, 2004. – 784 с.

- Зайдовий Ю.В. Історико-політичні та організаційні аспекти формування і розвитку національних олімпійських структур в Україні та країнах Європи. - Львів: НВФ «Українські технології», 2004. – 174 с.

- Івасик Н., Чичкан О. Веслярі з «безводного» Львова: історичний нарис. – Львів: НВФ «Українські технології», 2006. – 128 с.

- Нога О. П. Український баскетбол 1908-2008 (до 100-річчя першого баскетбольного матчу в Україні, проведеного у Львові): Спортивні досягнення, архітектурні об'єкти, амуніція, спорядження, вбрання, нагороди, значки. – Львів: Українські технології, 2008. – 225 с.

- Популярне видання: «Романтик шахів та його епоха. Степан Попель / упорядник Іван Яремко. – Львів, Євросвіт, 2009. – 240 с.

- Яремко І.Я. 100 персон львівського спорту. – Львів, Тріада-Плюс, 2010. – 387 с.

- Зіркові історії успіху (від зірок українського спорту) // Редактор-упорядник Мар'яна Савка. Художник Ігор Баранько. – Львів: Видавництво Старого Лева. 2010.- 88с.

Висновок.

Перелік проведеної роботи з популяризації олімпійських ідеалів і принципів, гуманістичних цінностей олімпізму, очевидно, не повний, не всі розділи роботи у цій статті проаналізовано. На олімпійську ідею на Львівщині працює чимало організацій. Але частка внеску регіонального відділення ОАУ є помітною та ефективною.

Література:

1. Бубка С. Олімпійське сузір'я України: Атлети / Сергій Бубка, Марія Булатова. – К.: Олімпійська література, 2010. – 165 с.
2. Булатова М.М. Енциклопедія олімпійського спорту в запитаннях та відповідях. Друге видання. - К.: Олімпійська література, 2011. - 400 с.
3. Булатова М.М. Твій олімпійський путівник / За заг. ред. М.М. Булатова. - К.: Олімпійська література, 2011. - 120 с.
4. Булатова М.М. Твій перший олімпійський путівник / За заг. ред. М.М. Булатової. - Видання 2-ге, доп. - К.: Олімпійська література, 2007. - 104 с.
5. Єрмолова В.М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч.посібник / В.М. Єрмолова. - К.: Олімпійська література, 2011. - 335с.
6. Зайдовий Ю. Історико-політичні та організаційні аспекти формування і розвитку Національних олімпійських структур в Україні та країнах Європи /Ю.В. Зайдовий. – Л.: Українські технології, 2004. – 176 с.
7. Кулик В.В. Олімпійський у серцях вогонь. Історія виникнення та становлення НОК України. – К.: «МП Леся», 2007. – 308 с.
8. Платонов В.М. Энциклопедия олимпийского спорта: В 5 т. / Ред.: В.Н. Платонов; Междунар. олимп. ком., Нац. ун-т физ. воспитания и спорта Украины. — К.: Олимп. лит., 2002, 2004.

Радон у спортивних приміщеннях території Кіровоградщини: радіоекологічні ризики та їх мінімізація

В.М. Вовк, доц., канд. геол.-мін. наук

Кіровоградський державний педагогічний університет ім. Володимира Винниченка

Проблема радону є на сьогодні однією з найбільш актуальних регіональних екологічних проблем для Кіровоградського регіону. Це визнали і науковці, і влада, і громада. Її складність вимагає системного підходу до вирішення із залученням широкого кола кваліфікованих спеціалістів, значних коштів та інформаційних ресурсів. Сучасна, чергова хвиля уваги до проблеми радіації в Кіровограді й області відрізняється якраз системним підходом. Запущено декілька програм, пов'язаних з оцінкою радіаційної ситуації та захисту населення від іонізуючого випромінювання. Широкого розголосу набуває програма «Стоп-радон», ініціатором якої виступив особисто губернатор Сергій Ларін. До оцінки радонової ситуації залучені спеціалісти Інституту гігієни та медичної екології ім. О.М. Марзєєва Академії медичних наук України та група шведських вчених. Були проведені декілька науково-методичних семінарів для управлінців і спеціалістів різних служб області. Значну інформаційну підтримку здійснюють засоби масової інформації. Залучені значні кошти спонсорів. Ми також надіємось, що буде використано і наш досвід просторової оцінки радіоекологічних ризиків, а також досвід навчання студентської молоді основам радіоекології.

В межах цієї проблеми актуальним є питання радонового забруднення спортивних приміщень, адже більшість з них має безпосередній контакт з ґрунтом, підпіллям, а деякі розміщені в підвалах або напівпідвалах. Саме в таких умовах вірогідність надходження радону в них є значною. Особливості їх конструкції також